

شهر مقدس ایزومو با جاذبه های استوره ای آن نگارش جمشید جمشیدی

پیش گفتار- شهر ایزومو (Izumo) (شکل ۱) در استان شیمان (Shimane) در غرب و مجاور دریای ژاپن شهریست با تاریخ طولانی و نماد باورهای استوره ای ژاپن. نام این شهر در منبع معروف "کوجی کی" (Kojiki) به عنوان مرکز استوره های محوری دینی این کشور مطرح بوده است. در این شهر معابد بی شمار آئین باستانی شینتو و بودیسم، نمادهای مقدس بسیار از جمله سنگ های غول پیکر، مهره های گران بها، حفره های شگفت انگیز، چشمه آب گرم، دریای مجاور و رودخانه های جاری و غیره وجود دارد که هر سال میزبان بازدیدکنان از سراسر کشور هستند.

شکل ۱ شهر ایزومو (Izumo) روی نقشه کامل ژاپن

۱ "کوجی کی" منبعی است که به فرمان امپراتور وقت در حواشی قرن هفتم تألیف شده است. در این منبع روایت ها و استوره های مربوط به باورهای دینی آئین شینتو، آئین اصیل و باستانی مردم ژاپن قبل از متاثر شدن از باورهای آئین بودیسم گردآوری شده است.

ظهور ایزد سوسانو او - در کوچی کی روایت شده است که سوسانو او (Susano-o) برادر کوچک آماتراس (Amateras) (ایزد بانوی خورشید) است که نسبت به نصایح پدر در عرش بی اعتنا می شود و به شیطنت و سرکشی ادامه می دهد، و تا بجائی پیش می رود که سبب آسیب رسانی به خواهر خود می شود.

در نهایت پدر تحمل خود را از دست می دهد و تصمیم به خلع و تبعید فرزند می گیرد. **سوسانو او** به فرمان پدر از عرش اخراج و به روی زمین تبعید می شود.

این بار مکانی که **سوسانو او** در آن مستقر می شود سزمین **ایزومو** در غرب کشور است.

سوسانو او در **ایزومو** به گردش می پردازد و در نهایت با خانواده زجر کشیده ای که دختران خود را یکی پس از دیگری از دست داده اند آشنا می شود. هفت دختر جوان این خانواده بوسیله مار هشت سری به نام یاماتا اوروچی (Yamata-Orochi) (شکل ۲) یکی پس از دیگری بلعیده شده اند، و اینک خانواده نگران تنها دختر بازمانده خود هستند که ممکن است او را نیز از دست بدهند. **سوسانو او** به آن ها قول می دهد مار هشت سر را نابود کند و دختر آن ها را از مرگ حتمی رها سازد. اما او بشرطی این نقش خطیر را بعهده می گیرد که خانواده پس از رهائی دختر ازدواج او را با دخترشان مجاز کنند. روز بعد سر و کله مار پیدا می شود، **سوسانو او** آنقدر به مار مخوف عرق ژاپنی (ساکه) می خوراند تا او را مست و ناتوان می کند. سپس مار را با شجاعت می کشد و بدین گونه جان تنها دختر خانواده را نجات می دهد. نام همسر او ملکه کوشنادا (Kushinada-hime) می شود و حاصل ازدواج آن ها دختر زیبایی به نام سوسیری هیمه (Suseri-hime) است و پدر و مادر در ازدواج عزیز کرده خود بسیار حساسیت نشان می دهند. **سوسانو او** در **ایزومو** به عنوان خدائی پهلوان و موثر در پیدایش سرزمین ژاپن شمرده می شود. در **ایزومو** معبدی بر گرفته از نام او بنام سوسا (Susa-jinja) وجود دارد که حاجت "وصال" زائران را برآورده می کند. خادم این معبد مدعی است فسیل استخوان فقرات یاماتا اوروچی را که سوسانو او کشته است در معبد نگاهداری می کند.

شکل ۲ مار هشت سر یا "یاماتا اوروچی"

در ایزومو سه سنگ نمادین وجود دارد که دو تای آن ها بسیار کلان هستند و به نشان سوسانو او و همسر زیبایش ملکه کوشنادا همیمه، و سنگ کوچکتر به نشان از دختر آن هاست. با اعتقاد به این که در سنگ ها روح خدایان نهفته است امروزه هستند باورمندانی که به زیارت این سنگ ها می آیند و با دخیل بستن به آن ها تحقق آرزوی برخورداری از فرزند را جویا می شوند. محبوبیت سوسانو او در شهر ایزومو در زمینه های گوناگون چشمگیر است. به گونه ای که نام تیم فوتبال شهر ایزومو "سوسانو او ماجیک" (Susano-Magic) برگزیده شده است.

ظهور ایزد اُکونی نوشی- اُ کونی نوشی (Okuni-nushi) جوان مهربانی یاد می شود که خرگوشی را از خطر هلاکت بدست یک نهنگ نجات داده است. او با اطلاع از وجود دختر زیبای سوسانو او عزم خواستگاری این دختر را از سوسانو او می کند. اما سوسانو او با این خواستگاری موافقت نمی کند. چرا که می داند اُ کونی نوشی به جهت نامبری در مهربانی مورد توجه دختران بسیاری است و حتا هم اکنون نیز دارای همسری است. اما در مقابل سماجت اُ کونی نوشی تصمیم می گیرد او را بنحوی امتحان کند. اُ کونی نوشی را در سیاهچالی می اندازند که پر از مار و زنبور و هزارپا است و بنا را بر این می گذارند چنانچه از سیاهچال جان سالم بدر برد ازدواج او را با دختر سوسانو او مجاز شمرند. در این اثنا دختر سوسانو او که به اُ کونی نوشی دل بسته بوده است به طور مخفیانه دستاری را به اُ کونی نوشی می رساند تا بتواند بوسیله آن در نابود کردن جانوران موفق شود و از سیاهچال سالم بیرون بیاید. پس از اثبات رشادت و موفقیت اُ کونی نوشی، سوسانو او ازدواج او را با دختر خود رضایت می دهد. روایت است که اُ کونی نوشی در نقاط مختلف ژاپن از همسران بسیار برخوردار بوده است و در جمع ۱۸۰ فرزند داشته است. ازدواج های مکرر اُ کونی نوشی را در راستای سیاستی تفسیر کرده اند که او از این راه قصد داشته است تا با گسترش نفوذ خود از توانائی حکومت بر سراسر سرزمین ژاپن بیشتر برخوردار شود. اُ کونی نوشی در فعالیت های خود بسیار موفق می شود و معبد بزرگی به نام ایزومو تایشا (Izumo-Taisha) بنا می کند که نماد "وصال"^۲، "وصال" عشاق، "وصال" خانواده، "وصال" دوستان و غیره است. معبد بزرگ ایزومو تایشا هیئت اولیه خود را از دست داده است، اما ساختمان فعلی آن هر شصت سال یکبار بازسازی می شود. لگوی معروف "وصال" (شکل ۳) در شهر ایزومو از دو خط مورب تشکیل شده است که در نهایت در مجاورت یکدیگر شکل قلب پیدا می کند. این لگو را می توان در نقاط مختلف شهر روئیت کرد.

شکل ۳ نمونه ای از لگوی "وصال" که در فرودگاه ایزومو توجه ها را جلب می کند.

² 縁結び = en-musubi

ظهور نمادهای مقدس خدائی- در آئین شینتو که ضمن دین اصیل مردم ژاپن پیش از نفوذ آئین بودیسم بشمار می آید سه نماد خدائی، شمشیر، مهره و آئینه وجود دارد.^۳ این سه نماد از طرف خدایان ارشد در عرش در اختیار امپراتور به عنوان فرزند یا روح حلول یافته خدایان بر روی زمین قرار داده می شود تا نزدیکی و وفاداری آن ها را به خدایان آسمانی نشان بدهد و از این راه بر عظمت و ابهت آن ها بیافزاید. امپراتورها نمایندگان خدا بر روی زمین شناخته شده و همین امر بهانه ای برای تحکیم حکومت آن ها بر مردم بوده است.

سوسانو او زمانی که مار هشت سر را می کشد از بدن آن شمشیری^۴ را بیرون می کشد که بسیار غنیمت شمرده، آن را به خواهر خود آماتراس (ایزد بانوی خورشید) در عرش تقدیم می کند. این "شمشیر" یکی از سه نماد خدائی قلمداد شده و در اختیار امپراتور نماینده خدای آسمان قرار داده می شود تا به عنوان نماد موروثی حکومتی به جانشینان خود منتقل کنند.

نماد دیگر خدایان آسمانی ماگاتاما^۵ (Magatama) (شکل ۴) یا "مهره ی مورب" است که در ایام باستان به مقدار بسیار زیاد در شهر **ایزومو** ساخته می شده است.

شکل ۴ نمونه ی "ماگاتاما"

از آن جایی که **ایزومو** حاوی منابع سنگ های گران بها و زیبایی بوده است ساخت این مهره ها در آن جا رواج داشته است. جذابیت شکل و رنگ و لطافت و زیبایی ساخت این مهره ها بر تعبیر معنایی آن ها می افزوده است. در توضیح شکل این مهره ها تا کنون نظریه های گوناگونی ابراز شده است ولی تفسیر قالب بر این باور است که شکل آن ها از شکل انطباق خورشید و ماه بر روی هم اقتباس شده است، و نشانی از روح خدایان دارد.

اعتقاد بر این است که مهره ها به عنوان یک طلسم یا روح متبرک خدایان یاری دهنده شخص در هنگام تنگدستی و رفع کننده بلا است. نه فقط ساکنین **ایزومو** بلکه مردم در سراسر کشور این مهره ها را اختیار می کنند.

^۳ علاقه مندان برای دسترسی به اطلاعات جامع تر می توانند به مقاله مربوطه از همین نگارنده در آدرس زیر نگاه کنند.
<http://www.shamogoloparvaneh.com/Godstool.pdf>

^۴ 草薙の劍 = kusanagi-no-tsurugi

^۵ 勾玉 = Magatama

چشمه آب گرم تاماتسوکوری (Tamatsukuri) یا "چشمه مهره سازی" که "آب خدا" در آن روانست سایت دیگری در ایزومو، باقی مانده از زمان باستان میزبان مسافران مشتاق است.

مراسم مقدس دینی در ایزومو- همان گونه که پیشتر هم اشاره شد در ایزومو معابد بی شمار و مکان های مقدسی وجود دارد که در سر تا سر سال به برگزاری مناسک آئینی می پردازند. معرفی تمام این مناسک از حوصله این جستار کوتاه خارج است اما معرفی مهم ترین رسم یادگار زمان باستان که هر ساله برگزار می شود و میزبان انبوه شرکت کنندگان مشتاق از سر تا سر کشور است بی مناسبت نیست.

هرساله در بیست و سوم ماه اکتبر "مراسم استقبال از خدایان"⁶ در معبد بزرگ ایزوموتایشا برگزار می شود. روایت است که در ایام باستان در چنین روزی تمام خدایان سراسر ژاپن یا "هشتصد هزار خدا"⁷ به میزبانی اُ کونی نوشی در معبد ایزوموتایشا به مدت یک هفته اقامت می کردند تا کنفراسی برای امر "وصال" برقرار کنند، وصال عشاق، وصال خانواده، وصال دوستان، وصال کار و اشتغال و غیره. در این ماه نقاط دیگر ژاپن از وجود خدایان خالی و محروم می شود و از این جهت به این ماه کامی ناکی تسوکی⁸ (Kami-naki-tsuki) یا ماه بی خدایان می گفتند.

مراجع

1. 歴史がおもしろいシリーズ！ 図解一古事記・日本書紀 2011, 西東社
سری کتاب های جالب- مصور کوجی کی و نی هون شوکی- ۲۰۱۱ چاپ بیه توشا
2. NHK ヒストリア、2012.11.07 ژاپن ک ژاپن و سیمای ان اچ ک ژاپن
برنامه وقایع تاریخی، رسانه صدا و سیمای ان اچ ک ژاپن
3. <http://www.shinbutsu.jp/english/162.html>
4. <http://www.izumo-airport.co.jp/enmusubi-airport/>
5. تحول باورهای استوره ای و دینی در فرهنگ ژاپن- (نقش تمدن و فرهنگ ایران باستان در این تحولات)-
نگارش جمشید جمشیدی: <http://www.shamogoloparvaneh.com/Mythjp.pdf>
6. نمادهای خدائی در فرهنگ اساتیری ژاپنی و ایرانی- یک مطالعه کوتاه تطبیقی
نگارش جمشید جمشیدی: <http://www.shamogoloparvaneh.com/Godstool.pdf>

6 神迎え神事 = Kami-mukae-shinji

7 八百万の神 = Yaoyorozu-no-kami بر پایه اعتقادات تنوع خدایان است. این آئین تمام موجودات جاندار و بی جان از نیروی جنباننده یا روح خدائی برخوردارند. عبارت "هشتصد هزار خدا" به استعاره تنوع خدایان را در این آئین نداعی می کند.

8 神無き月 = Kami-naki-tsuki